№: 51

Ешїй 21. Ноємврїє : 1829

АЛБИНА РОМѪНѢСКЪ

ГАЗЕТЪ ПОЛИТИКО-ЛИТЕРАЛЪ

ꙞЩІИНЦЪРИ ДИН БȢКȢРЕЩИ 14 Ноємврїє

Алалтаєрй аȣ сосит аиче Єѯеленцїа са ꙟпȣтерничитȣл Президент ал Диванȣрилор Молдавїей, ши церїй Ромѫнешй, Д. Генерал Лейтенант де Киселеф.

Астъзй аȣ мерс Єѯеленцїа са ꙟпреȣнъ кȣ тоатъ Боеримѣ ла Бисерика Сфн. Митрополїй спре а чере дела Дмнеzеꙗска пронїе лȣминарѣ ши ꙟтърирѣ ꙟтрȣ плинирѣ ꙟналтей сале дрегъторїй. Дȣпъ Бисерикъ тагма Боерилор аȣ мерс ла Палатȣл Баронȣлȣй Метани ȣнде лѫкȣеще Єѯеленцїа са спре ай ꙟфицоша семнеле респектȣлȣй єй. Аичѣ Єѯ. са аȣ ростит аса доринцъ де а ꙟфїинца бине-воитоареле хотърѫрй а М. С. Ꙟ. Росїей пентрȣ ачесте Принципатȣрй, ши прин енергикоасе кȣвинте аȣ ꙟдемнат пе боєрй де а ꙟпреȣнъ-лȣкра кътръ ачест мѫнтȣиторю сфѫршит, ꙟ ѡ єпохъ, карѣ а раре орй се ꙟфъцошазъ кȣ атѫта ꙟдъмѫнаре ши стрълȣчире дрептелор институцїй а феричирей нѣмȣлȣй.

Ѿ ꙗрнъ фоарте тимпȣрїе саȣ ашъзат ꙟпърциле ачесте, дȣпъ нинцере де доȣъ зиле саȣ ȣркат де ѡ датъ фригȣл ла 15 граде Ромȣр. Ꙟнсъ май неащептат аȣ фост кȣмплитȣл кȣтремȣр, чи саȣ ꙟтѫмплат астъзй диминѣца пела 3 чѣсȣрй 35 минȣте, ꙟнаинте де ръсъритȣл соарелȣй. Ȣн вȣет че винѣ дин партѣ ачѣста минѣ пре ꙟфїоратȣл кȣтремȣр, кареле кȣ репецȣне спорѣ прин згѫлцїитȣрй дин џос ꙟсȣс ши апой прин ꙟкрȣчишете ловирй оризонтале (де ѡ потривъ кȣ фаца пъмѫнтȣлȣй) аменинца де а оборѫ тоате ꙟпȣтерникȣл съȣ кȣрс ꙟ партѣ апȣсȣлȣй, кътръ ачесте ȣрма кѫнд де кѫнд ловитȣрй атѫт де пȣтерниче ꙟкѫт адъȣгѫндȣсе ши вȣетȣл дин диспикарѣ ши сȣрпарѣ зидȣрилор, тоцй лѫкȣиторїй ащепта ѡ несминтитъ тоталъ пеире. Дȣпъ 2 минȣте ши џȣмътате саȣ кȣрмат ачест ꙟфрикошат кȣтремȣр, дар ȣндȣтоарѣ клътинаре а пъмѫнтȣлȣй аȣ май цинȣт кала вро 20 секȣнде, каре ши ачѣста саȣ алинат прин ресȣфларѣ ȣнȣй мирос фосфорик. Нȣ Єсте касъ де орй че пȣтерникъ зидире карѣ съ нȣ фїе вътъматъ ши мȣлте аȣ ръмас прин ачѣстъ ꙟтѫмпларе кȣ непȣтинцъ асе лѫкȣи ꙗстъ ꙗрнъ. Пела мȣлте касє саȣ сȣрпат пърецїй, ши с аȣде съ се фи оморѫт ши оаменй, аȣзирѣ ꙟтристатъ ачестей ꙟтѫмплърй дин тоате пърциле ва аръта

(*) Дȣпъ адеверирѣ персоанелор кȣ периергїе ши кареле аȣ фост треzе ꙟнаинте де кȣтремȣр, песте доȣъ минȣте аȣ цинȣт кȣтремȣрȣл ши ꙟн Єшй.

май апой даȣнилє ꙟтѫмплатє. Нимине нȣ̀ш адȣче аминте де ȣн асеминѣ кȣтремȣр, ши де цинѣ чева май мȣлт, катастрофа Лисабоней сар фи севѫршит ꙟначѣстъ капиталъ.

Атѫт ꙟнаинтѣ ачестей ꙟфрикошате зиле кȣ вро 2 чѣсȣрй ꙟнаинте де мезȣл нопцей саȣ сѫмцит ѡ фоарте ȣшоаръ клътире; кѫт ши дȣпъ кȣмплитȣл кȣтремȣр пела ръсърирѣ соарелȣй саȣ май ꙟноит клътинарѣ.

САН-ПЕТЕРСБȢРГ 13 октомвріє

Инвалидȣл рȣсеск кȣпринде орѫндȣелеле ȣрмътоаре а Генералȣлȣй де кѫпитеніє а армїей а доȣа, Контелȣй Дибичй Забалканский.

Бравилор ошений; Авгȣстȣл ностръ Ꙟпърат ꙟнесѫвѫршитъ мила са прин карѣ се бȣкȣръ а кȣноаще витежїа ши статорничиле воастре сѫргȣинце, прин рескриптȣл съȣ дин 16 авгȣст, мїаȣ ꙟвоит мїе ши ȣрмашилор мей титлȣ де Забалкански, порончинд асемине ка региментȣл лȣй Черников съ поарте де акȣм ꙟнаинте нȣмеле региментȣлȣй де инфантеріє ал контелȣй Дибичй Забалкански.

Пътрȣнс ди чѣ май віе мȣлцъмире пентрȣ силинца чѣ кȣ неконтенире а ꙟплини порончиле кѫпитенїилор воастре, Еȣ мъ адресȣеск кътръ вой бравилор ошений, пȣинд тоатъ ꙟкрединцарѣ Мѣ ꙟнироисмȣл (ветежїа) воастръ Еȣ ам аџȣнс скопосȣл меȣ кȣ де сѫвѫршире, ши ам мȣлцъмит пе милостивȣл ностръ Сȣверен. Ѫршица чѣ песте мъсȣръ а тимпȣлȣй, остинелеле ръзбоюлȣй, нȣмероаселе чете а дȣшманȣлȣй, ꙟмпедекъриле пȣсе ꙟнаинте ꙟсȣш де фире, нимикъ наȣ пȣтȣт зътикни ꙟвъпъерѣ воастръ, вой аций клътит дин темелїиле лор ставелиле ачеле амелицътоаре а ꙟперїей Отомане, кариле иȣ фȣсесъ ничй ѡ динеоаръ кѫлкате, стѣгȣл росїенеск саȣ пȣртат песте Бѫлкан, ши саȣ арборит сȣпт зидȣриле Андрїанополей. Не ꙟфрикошацилор товаръш де арме! Ꙟн ȣмилинца инимилор ноастре съ мȣлцъмим ꙟпреȣнъ прѣ пȣтерникȣлȣй пентрȣ протекцїа тримисъ армелор ноастре. Пе вѫрвȣриле пѫнъ атȣнчй не ȣмблата а Балканȣрилор, крединца аȣ ꙟтърит армеле воастре, ши брацȣл прѣ пȣтерникȣлȣй ваȣ повъцȣит ꙟмижлокȣл стрълȣчителор воастре избѫнде. Съ адȣчем л. пичоареле Тронȣлȣй съȣ фїербинциле ноастре рȣгъчȣний, ка бирȣинциле воастре съ се ꙟкоронезе кȣм май кȣрѫнд прин ѡ паче слъвитъ.

Андрїанополе 29 авгȣст 1829

Бравилор компаниший де арме, вредничилор осташ ай армїей а доȣа. Немърџинитъ бȣнитате а М. сале Ꙟпъратȣлȣй аȣ мȣлцъмит їаръш ꙟперсоана кѫпитенїей че въ юбеще, фрȣмоаселе избѫнде прин каре ваций деосъбит, чинстиндȣмъ кȣ Ординȣл класȣлȣй 1 ал мȣченикȣлȣй ши бирȣиторюлȣй сф; Георгїе, ачест Ордин пре кареле марѣ Катерина лаȣ ашезат ꙟн анȣл плин де поменире а кампанїилор немȣриторюлȣй Задȣнайски кареле сȣпт стѣгȣриле росїенещий аȣ смерит нъсълничїа орїентȣлȣй (дела ръсърит) Пътрȣнс де ꙟдаторирриле че ам кътръ вой сѫнт ꙟкрединцат кȣ ѡ мȣлцъмире кȣратъ, къ бȣкȣрїа воастръ съ ꙟпъртъшеще асемене ла стрълȣчителе мȣлцъмите че саȣ ꙟвоит Шефȣлȣй востръ. Ꙟнсъ прѣ плъкȣт Есте пентрȣ мине де а ȣрма мишкърилор инимей меле, ши де авъ мъртȣриси їаръ, къ плиний де рѫвнъ пентрȣ слȣжба юбитȣлȣй востръ Монарх, аций ꙟплинит порончиле лȣй кȣ атѫта мȣлцъмире пре кѫтъ ши славъ. Ка ачеле сентиментȣрй съ въ ꙟсȣфлецезе ꙟтȣрнѫндȣвъ їаръш ꙟн юбита воастръ патріє, ши виртȣциле воастре че аȣ ꙟспъймѫтат пе дȣшманїй Россїей, съ стрълȣчѣскъ кȣ ноѡъ лȣминъ, ꙟсѫнȣл мȣлцъмитоарелор воастре фамилїй, кареле кȣ бине кȣвѫнтарѣ че ръварсъ прѣ пȣтерникȣл асȣпра Ꙟпъратȣлȣй востръ, дȣпъ алȣй мъриме де сȣфлет аȣ а мȣлцъми ѡ паче слъвитъ избѫнделор воастре, ши ачелор ай ноштри юбиций фраций де арме че аȣ пȣрта бирȣитоареле стѣгȣрй але Росїей пѫнъ ла църмȣрїй векюлȣй Еȣфрат. Ꙟгенерала квартиръ де Андрїанополе ꙟн 4 октовріє 1829.

ЛОНДРА 21 октомвріє

Лѫнгъ подȣл де Ватерло, ꙟтрȣ мена

жгрїе (грѫдинѫ де фїарѫ сѫлбатече) микѫ се веде ѡ кꙋшкѫ де 5 ꙋрме ꙟ квадрат, ꙟкаре се афлѫ адꙋнате деосебите добитоаче де ꙟпротивѫ фире прекꙋм ѡ мѫцѫ, ꙋн гѫзган, ꙋн шоаричe, ꙋн шоим, ꙋн Епꙋре де моск, ꙋн порк де Гвинеа, ѡ бꙋхнѫ, ꙋн хꙋлꙋб, ꙋн граꙋр, ши ѡ врабїе, тоате ачесте трѫинд ꙟ бꙋнѫ армонїе, партѣ чѣ слабѫ фѫрѫ сѫ арѫте вреѡ фрикѫ, ши чѣ май пꙋтерникѫ фѫрѫ се арѫте вреѡ динеоарѫ пофтѫ де аш ꙟтребꙋинца пꙋтерѣ са. Іоан Аꙋгꙋсти стѫпѫнꙋл ачестей миножерїй, ꙟкредицазѫ кѫ ел аꙋ остинит 17 ани спре а добѫнди ачест минꙋнат феномен.

Хꙋлꙋбꙋл ꙟфѫцошазѫ ꙟпаче вѫпселиле пенелор сале ꙟнаинтѣ окилор шоимꙋлꙋй, врабїа шеде пе капꙋл мѫцей сеꙋ ал бꙋхней, ши шоарекꙋл се џоакѫ фѫрѫ сфїалѫ динаинтѣ мѫцей, а бꙋхней, ши а шоимꙋлꙋй.

ВАРСОВІА 17 октоврїе

Ꙟпѫратꙋл аꙋ чинстит ла 1 а ачестїа, пе Каймаканꙋл де Персїа, Абдꙋл-Касит, ши пе Комендантꙋл де кѫпитенїе, Мохамед-Хан, кꙋ Ординꙋл лешеск ал вꙋлтꙋрꙋлꙋй алб.

Ꙋрмарѣ египетꙋлꙋй.

Адоа епохѫ ачестей веке Ꙟпѫрѫцїй се ꙟчепе дела Сесострис ꙟ а 15 сꙋтѫ ꙟнаинте де Хс пѫнѫ ла Псаметих ꙟ а 7 сꙋтѫ ꙟнаинте де Хс. Ши апой а трїа Епохѫ пѫнѫ ла кѫдерѣ ачестꙋй стат сꙋпт першїй прин Камбисис ши сꙋпт Македоней прин Мареле Алеѯандрꙋ сꙋрпѫторюл МонарХїей Персїене.

Де ꙟсемнат есте ꙟн ачест перїод кѫ ватра ꙟвѫцѫтꙋрилор ши комоара щїинцилор ши а мѣестрїилор лꙋмей аꙋ фост египетꙋл ши Египтенїй ꙟвѫцѫторїй, аичѣ се афлѫ, май ꙟтѫю литериле ши скрисоарѣ. Аиче литератꙋра, граматика, поезїе ши мꙋзика, аиче философїа, ши леџиле политиче, аиче астрономїа, аиче май ꙟтѫиле физиче експериментꙋрй сеꙋ ꙋнелтирй, аиче метафизичиле идей, аиче медицина сеꙋ докторїа, аиче матиматика ши цифриле аритметичей пре каре ной ле нꙋмим арабиче, аиче архитектꙋра, але кѫрїа ка инще минꙋни рѫмѫитоаре сꙋнт пѫнѫ астѫзй монꙋментꙋриле ши рꙋинеле прекꙋм темплꙋрй, лабиринтꙋрй сеꙋ зидирй рѫтѫчере, пирамиде, ши обелискꙋрй, челе дин тѫю монꙋментꙋрй зидите дин пїетре пѫтрате ꙟформа ꙋней паре де фок, акѫрора ꙟнѫлцимѣ сѫ сꙋе дела 200 пѫнѫ ла 800 палме, ѧрѫ темелїа се ꙟтинде пѫнѫ ла 2000 палме; челе де адоилѣ монꙋментꙋри нꙋмите обелискꙋри инще патрꙋ мꙋкиций стѫлпи аскꙋцицй ꙟформа ꙋнꙋй оволос сеꙋ пирон тѫеций фїинд нꙋмай дꙟтрѡ пѣтрѫ, дин чѣ май вѫртоасѫ мармꙋрѫ нꙋмитѫ грѫнат, налте дела 50 пѫнѫ ла 200 палме, ши темелїа лор дела 5 пѫнѫ ла 25 палме, ачесте тоате ни сѫнт ꙟкѫ пѫнѫ астѫзй вїй мѫртꙋрїй. Дечи ай ачестора схолерй сѫнт гречїй ꙟтоатѫ алор философїе, щїинце, мѣестрїй, литератꙋрѫ ши кꙋлтꙋрѫ, карїй атѫт прин колонїиле Египтене ши финичене се ꙟпопорѫрѫ ши се десѫлбѫтѫчирѫ, кѫт ши ꙟ ꙋрмѫ пела а 7 сꙋтѫ ꙟнаинте де Хс сꙋпт прѣнꙋмитꙋл Псаметик, чи аꙋ прин ачещїа арѫпꙋне пре алцй 12 ꙟпреꙋнѫ кꙋ ел донѝторй, кꙋ карїй се ꙟтригасе, кѫпѫтѫрѫ привилегїй а ꙟтра ꙟн Египет, асе негоца, а лѫкꙋи, а пꙋрта арме ши аший фаче схоале, ꙟкѫт аџꙋнсе Египетꙋл ꙟсфѫршит пентрꙋ ачесте а нꙋмай фи египтенеск чи Греческ, ꙟпꙋтерѣ ачестор превелегїй кѫпѫтѫрѫ прилежꙋрй нꙋмицїй гречй а стрѫбате прин академїиле ши библїотечиле секрете але ꙟвѫцацилор преꙋцй ши философй Египтений, ши дин але ачестора вистерїе копїинд сѫ ꙟформѫ ꙟн институтꙋриле Египетꙋлꙋй, Талїй, Питагорїй, Иродоцїй, Солонїй, Платонїй, ши тоцй Корифеїй философилор гречещй.

Адоилѣ перїод се ꙟчепе дела 324 ꙟнаинте де Хс дꙋпѫ моартѣ лꙋй Алеѯандрꙋ, кꙋ ꙟтемеерѣ ꙋней ноꙋѫ ꙟпѫрѫцїй ши династїй гречещй а Птоломеилор, ꙟчепѫдꙋсе кꙋ Птоломеꙋ Лаги сеꙋ Сотер (мѫтꙋиторю) сꙋпт карїй стѫтꙋ пѫнѫ ꙟзилиле ꙟпѫрѫтесей Клеопатрей ла 30 ани ꙟнаинте де Хс, кѫнд кѫзꙋ сꙋпт Монархїа Романилор, дꙋпѫ че Клеопатра ши кꙋ адиминитꙋл де дѫнса Романꙋл комендант Антонїе, се ꙟвинсе де кѫтрѫ Ꙟпѫратꙋл Октавїе Авгꙋст ꙟбѫтѫлїа пе маре дела

цѫрмȣриле Европїенеск нȣмит Акцїȣм.

Ꙟн ачест перїод де ꙟсемнат есте къ префѫкѫндȣсъ Египетȣл ꙟпровинцїе гречѣскъ кȣ капиталїа зидитей де Алеѯандрȣ четѫцїй Алеѯандрїа, дин рȣинирѣ векилор четѫцїй ши мȣзе Египтенещй се ꙟфїинцъ вестита схоалъ, библїотикъ, лимбъ ши философїе кȣноскȣтъ сȣпт нȣмеле Алиѯандрѣнъ, ꙟкарѣ саȣ ꙟформат мȣлциме де бърбацїй ꙟцълепцїй, ши ȣнде нȣ пȣцине мȣзе перегринѫръ сѣȣ прибеџиръ ши дин ꙟсаш Атина. Ꙟн ачѣстъ схоалъ ꙟвъцъ грѫматикȣл Зенодот, Вратостен, Дїонисїе, ши алцїй. Софистȣл Аполонїе, Аристофан ши алцїй. поецїй а Полонїе дин родос, Ликофрон, Калимах, Теократ, Арандит, Соситеȣ, ши алцй.

Ꙟбиблїотика академїей Алиѯандрине се афла ла 400 мїй томȣрй, ѩръ ꙟтемплȣл лȣй Жоїа нȣмит Серапис се афла алтъ библїотикъ де 300 мїй трѫташе, ꙟн ѫмбе ачесте библїотичй се кȣпринде тоатъ литератȣра гречѣскъ ши романъ, акърора рѫмъшицъ сѫт скриптеле векилор скрїиторй че се пъзиръ ꙟнкъ пѫнъ астъзй скъпате де фокȣл Фанатичилор ши а варварилор, чи аȣ арсȣ не прецȣителе оменирей библїотичй ꙟн а патра сȣтъ сȣпт Теодосїе ꙟпъратȣл Константинополей, ши ꙟн а 7 сȣтъ сȣпт стѫпѫнирѣ де аколе Моаметанъ.

Пе инсȣла де лѫнгъ Алеѯандрїа нȣмитъ Фаросю Птоломе, филаделфȣл Краюл Египетȣлȣй ла 300 ꙟнаинте де Хс орѫндȣи а се зиди тȣрнȣл лȣминъторю де мармȣръ албъ кȣ шесе рѫндȣрй болтите налт ла 600 палме домнещй, пе акърȣя вѫрв ноаптѣ се апринде ȣн фок пентрȣ ꙟнотъторїй пе маре, чи лȣчѣ кале де 300 стадїй.

Ал трїилѣ перїод ал историей Египетȣлȣй се ꙟчепе дела 30 ани ꙟнаинте де Хс, кѫзѫнд дела гречй сȣпт романй прїн Октавїе Авгȣст ши се кобоаръ рѫмѫинд сȣпт стъпѫнирѣ романилор пѫнъ ла 640 ани дȣпъ Хс: Ꙟн ачест перїод ꙟтрѫ аичѣ ши религїа крещинѣскъ, пре кȣм маи ꙟнаинте ꙟтимпȣл мистерїилор векй Египтенещй, асеминѣ акȣм фȣ Египетȣл локȣл ересȣрилор ши ал сȣперстицїей. Аичѣ съ фѫкȣ ши чїй ꙟтѫй анахорицй ши монахй.

Ал патрȣлѣ перїод се ꙟчепе дела 640 ани дȣпъ Хс, кѫзинд Египетȣл дела романй ꙟзилиле ꙟпѫрѫцїей лȣй Праклїе ка ѡ провинцїе сȣпт калифатȣл Арабилор, лȣѫндȣсе Алеѯандрїа кȣ асалт де кътръ Амрȣ комендантȣл калифȣлȣй Омар, ȣнде сȣпт оминоаса стъпѫнире а Абасидилор ѩръш ꙟчепȣ кȣ епоха философїей Арабиче ас зъри разъ де ꙟвъцътȣриле ръсъритȣлȣй, че ла 1250 дȣпъ Хс нъвълинд аичѣ Мамелȣчїй ѡ гинтъ тътъраскъ, ши рѫстȣрнѫнд династїа Сȣлтанȣлȣй Саладин се стѫнсе кȣ тотȣл лȣмина ꙟвъцътȣрилор, ши аколо ȣнде стрълȣчи маи ꙟтѫю соареле лȣминърей ши ал ꙟвъцътȣрилор, се ръвърсъ ꙟтȣнерекȣл нещїинцей ши ал фанатисмȣлȣй.

Ла 1516 ши 17 дȣпъ Хс Сȣлтан-Селим ал Константинополей ꙟвингѫнд пе чел маи депе ȣрмъ Сȣлтан ал Мамелȣчилор нȣмит Тȣман-бей, фѫкȣ Египетȣл провинцїе тȣрчѣскъ гȣвернатъ прин ȣн Пашъ. ши пѫнъ ла 1776 авȣ стъпѫнирѣ тȣрчѣскъ а се лȣпта кȣ Беїй Мамелȣчилор. Ла 1798 фȣ Египетȣл стъпѫнинт де кътръ Францȣжй сȣпт команда лȣй Наполеон Бона-парте, ши апой ѩръш де кътръ Сȣлтанȣл стъпѫнит; ѩръ ла 1806 орѫндȣи ѡ Пашъ аичѣ пре ачест де астъзй Вице Краю ал Египетȣлȣй Меемет Али, нъскȣт ла 1799 ꙟтѫргȣл Кавала дин Македонїа, ши кареле прин ал сѣȣ кȣражȣ, агериме ши бърбъцїе дїн пȣлбере се ꙟнълцъ ла рангȣл ȣнȣй домниторю, ꙟмпъръцинд астъзй престе Египет кȣ привирй политиче европїенещй, динаинтѣ кърȣя тремȣръ Арабїа, Нȣбїа ши Критȣл, ѩръ ꙟналтȣл сѣȣ Сȣверен ѫл мъгȣлеще.

ѠБСЕРВАЦЇЙ МЕТЕОРОЛОГИЧЕ.

Зїоа	Ѡбсервацїей	Калдомесор	Греомесор	Старѣ аерȣлȣй
20	Ноемврїе диминѣца ла 8 ч	--- 10	29	новор

Ла 22 Ноемврїе Соареле ръсаре ла 3 ч. 24 м Ꙟмѣзъ зи вине ла 7 ч. 45 м